ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH 11

Ünite

4. ÜNİTE : DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

Konu

- OSMANLI DEVLETİ'NDE DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ
- OSMANLI DEVLETİ'NDE DARBELER

OGM MATERYAL

https://ogmmateryal.eba.gov.tr

7. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devletle halk arasında irtibatı sağlayan âyan ve eşraf olarak anılan mahallî otoriteler ortaya çıkmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
2	III. Selim Dönemi'nde yapılan ve Nizam-ı Cedit diye adlandırılan yenilikler, Kabakçı Mustafa İsyanı'yla sona ermiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
3	Kendisi de bir âyan olan Alemdar Mustafa Paşa, ülkede düzenin sağlanması için devletle âyanların görüşmesi ve uzlaşması için çalışmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
4	29 Eylül 1808'de âyanlara birtakım hak ve imtiyazlar veren sözleşmeye Sened-i İttifak denilmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
5	II. Mahmud'un onaylamasıyla Sened-i İttifak resmen geçerli ve bağlayıcı siyasi bir belge niteliği kazanmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
6	Tanzimat Fermanı'yla padişah, hukukun üstünlüğünü kabul etmiş ve bu olay anayasal rejim yolunda atılan ilk adım olmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

7	Tanzimat Fermanı, modernleşmeyi devlet siyaseti hâline getiren resmî bir belgedir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
8	Islahat Fermanı'nda gayrimüslimlere, vatandaşlık hukuku açısından Müslümanlarla tam eşitlik sağlayan önemli haklar verilmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
9	Islahat Fermanı'nın, Paris Antlaşması maddeleri arasında yer alması, bu fermanın siyasi nitelikli olduğunu göstermektedir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
10	Kırım Savaşı'nın çıkmasında, Rusya'nın Osmanlı Devleti'ndeki Ortodoks Hristiyanlar üzerinde nüfuzunu artırmak istemesi etkili olmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
11	Avrupa'da 1830 ve 1848 İhtilalleriyle mutlak monarşilerin yerini anayasal monarşilerin alması, Osmanlı Devleti'nin de bu yönetime geçmesinin gerekli olduğu fikrini doğurmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
12	"Yeni Osmanlılar" olarak bilinen aydınlar, Osmanlı Devleti'nin sadece meşruti yönetim ile kurtulabileceğine inanmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

13 Osmanlı Devleti'nde Kanun-ı Esasi'nin kabulüyle I. Meşrutiyet Dönemi'nin başlamasını sağlayan gelişmeler, 10 Mayıs 1876'da ortaya çıkan öğrenci hareketiyle başlamıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

14 Osmanlı Devleti, Tersane Konferansı'nın yapıldığı sırada 23 Aralık 1876 günü törenle Kanun-ı Esasi'yi ilan etmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

15 II. Abdülhamid'in Meclisi tatil edip Kanun-ı Esasi'yi askıya aldığı 1878 yılına kadar geçen dönem Osmanlı tarihinde I. Meşrutiyet Dönemi olarak anılır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

16 Türk tarihinin bu ilk anayasasıyla Osmanlı Devleti'nde meşrutiyet yönetimine geçilmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

17 Sened-i İttifak'ın imzalanmasında yerel siyasi aktörler olan âyanların, Tanzimat ve Islahat Fermanı ile Kanun-ı Esasi'nin ilanında ise uluslararası güçlerin istekleri etkili olmuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

18 Sultan II. Abdülhamid, 13 Şubat 1878'de Kanun-i Esasi'nin kendisine verdiği yetkiye dayanarak meclisi süresiz tatil etmiş ve I.Meşrutiyet Dönemi sona ermiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

19 Toprak hukuku alanında yapılan en önemli kanun, Arazi Kanunnamesi olup Ahmed Cevdet Paşa'nın başkanlığındaki bir heyet tarafından 1858 yılında hazırlanmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

20 Mecelle, 1868'de Ahmed Cevdet Paşa'nın başkanlığında bir komisyon tarafından hazırlanmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

21 Osmanlıcılık düşüncesinin başlıca temsilcileri; Ziya Paşa, Mithat Paşa, Namık Kemal, Ali Suavi ve Şinasi'dir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

22 İslamcılık düşüncesinin en önemli temsilcileri Sultan II. Abdülhamid ve Mehmet Akif Ersoy'dur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

23 Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Mehmet Emin Yurdakul, İsmail Gaspıralı ve Ahmet Ağaoğlu Türkçülük fikrinin önemli savunucularındandır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

24 Osmanlı Devleti 1876, 1909 ve 1913 yıllarındaki darbeler sonrası yaşadığı siyasi sıkıntılar sebebiyle pek çok toprağını kaybetmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

25 1812 yılında Bükreş Antlaşması'yla Sırplara ayrıcalıklar, Edirne Anlaşması'yla özerklik verilmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

26 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonucunda imzalanan Berlin Antlaşması'yla Sofya merkezli Bulgar Prensliği'nin kurulmasına karar verilmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

27 Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız devletler olarak ortaya çıkmış, bu antlaşma ile özerklik elde eden Bulgarlar 1908'de bağımsızlığını kazanmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

28 Arnavutlar, 28 Kasım 1912'de bağımsızlığını ilan etmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
00-36	37-44	45-56	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1- 28 arası maddeler için karekodu okutun

Eşleştirme-1

Aşağıda verilen "I.sütundaki ifadelerle II.sütundaki ifadeleri eşleştiriniz.

1	Alemdar Mustafa Paşa	Tanzimat Fermanı	A
2	Mustafa Reşid Paşa	Sened-i İttifak	B
3	Âli Paşa	İslamcılık	C
4	Midhat Paşa	Islahat Fermanı	Ç
5	Namık Kemal	Batıcılık	D
6	Mehmed Akif Ersoy	Türkçülük	E
7	Ziya Gökalp	Kanun-ı Esasi	F
8	Tevfik Fikret	Osmanlıcılık	G

Eşleştirme-1

Aşağıda verilen "I.sütundaki ifadelerle II.sütundaki ifadeleri eşleştiriniz.

OSMANLI DEVLETİNDE DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ

1	7 Ekim 1808	II. MEŞRUTİYET	A
2	3 Kasım 1839	ISLAHAT FERMANI	B
3	23 Şubat 1856	I. MEŞRUTİYET	C
4	23 Aralık 1876	TANZİMAT FERMANI	Ç
5	24 Temmuz 1908	SENED-İ İTTİFAK	D

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

II. Abdülhamid	Londra	Meclis-i Maârif-i Umûmiye	Mebusan	Tersane
Mecelle	IV. Mustafa	Âyan	Abdülaziz	Yunanistan
İstanbul	Paris	Vilayet Nizamnamesi	II. Mahmud	Tapu Nizamnamesi
31 Mart Vakası	1876 Darbesi	93 Harbi	V. Murad	İttihat ve Terakki Cemiyeti
Bosna-Hersek	Türkçülük	Berlin	Hürriyet ve İtilaf	Kanunname-i Âli Osman
Sırbistan	Arazi Kanunnamesi	Fas	Ziştovi	

1. ..... 'yı tahttan indiren Alemdar Mustafa Paşa, ... ' u tahta geçirmiş ve kendisi de sadrazam olmuştur.

2. Islahat Fermanı'nın hazırlanması için ..... 'da İngiltere, Fransa ve Avusturya'nın elçilerinin de yer aldığı bir komisyon kurulmuştur.

3. Kanun-ı Esasi'ye göre Osmanlı Genel Meclisi, üyelerini halkın seçtiği ..... Meclisi ve padişahın seçtiği ..... Meclisi olmak üzere iki meclisten oluşmuştur.

4. Tanzimat Fermanı'nın ilanıyla ..... ' nda, Islahat Fermanı'nın ilanıyla da ..... Konferansı'nda Batılı devletlerin desteğinin sağlanması amaçlanmıştır.

5. Kanun-ı Esasi'nin ilanında ..... Konferansı'na katılan Avrupalı devletleri etkilemek amaçlanmıştır.

6. ..... , Tanzimat Dönemi'nde hazırlanan en önemli ve millî kanun olup borçlar, eşya ve yargılama hukukuna dair bölümlerden oluşmuştur.

7. Osmanlı Devleti'nde şeyhülislamın kontrolündeki eğitim işleri, 1846 yılında .....'nin kurulmasıyla birlikte hükûmetin denetimine girmiştir.

8. 1847 tarihli ..... ' yle kadın ve erkeğe mirasta eşit hak tanınmıştır.

9. 1864'te uygulamaya konulan ..... ile taşra teşkilâtı düzenlenmiş ve aynı yıl Matbuat Nizamnamesi yayınlanmıştır.

10. Sultan II. Abdülhamit, ... ndan sonra tahttan indirilmiştir.

11. Rusya ile başlayan ..... Padişahın Anayasayı askıya alarak, meclisi kapatmasına ortam hazırlamıştır.

12. Sultan ..... İslamcılığı fikirden eyleme dönüştürmüştür.

13. ..... Türk birliğini kurmayı hedef alan bir siyasi düşüncedir.

14. .....'ni önemli kılan, Osmanlı Türk tarihinde darbe tanımlamasına uyan ilk siyasi hareket olmasıdır.

15. 30 Mayıs 1876 günü Sultan ..... tahttan indirilerek yerine ..... tahta çıkartılmıştır.

16. ..... , 31 Mart Vakası sonrası arka planda kalarak iktidara hâkim olmuştur.

17. Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlık verilen ilk devlet ..... 'dır.

18. Avusturya Macaristan İmparatorluğu, Osmanlı Devleti'ne resmen bağlı olan .....'i 1878 ..... Antlaşması'ndan sonra işgal etmiştir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.

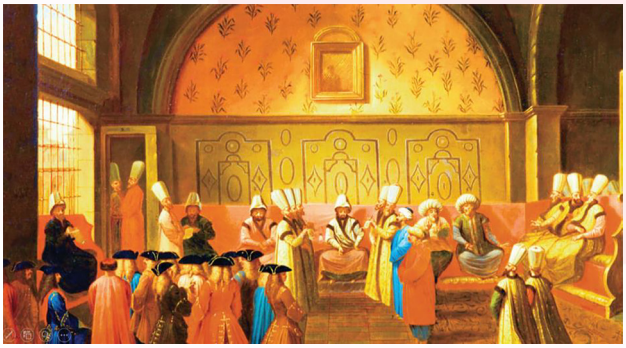

Tanzimat dönemi, 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile başlayan 1876 Meşrutiyet'in ilanı ile sona eren dönemdir. Kavram olarak Tanzimat, Türk siyasi, idari, iktisadi ve sosyal hayatında topyekûn bir değişmeyi ve yeniden yapılanmayı ifade eder. Tanzimat, Osmanlı Devleti'ne Batılı anlamda bir düşünce ve yönetim şekli getirmek için Avrupa'dan esinlenerek yapılan programlı bir yenilik ve kültür hareketidir.

Buna göre,

I. Köklü ve kalıcı yenilikler yapılmaya çalışılmıştır.

II. Ulus devlet olma yolunda çalışmalar başlatılmıştır.

III. Yapılan değişimlerde Batı kültürü esas alınmıştır.

yargılarından hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

2. Tanzimat Fermanı'nın hazırlanmasında ve ilan edilmesinde büyük rol oynayan Osmanlı Devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Alemdar Mustafa Paşa
B) Mithat Paşa
C) Mustafa Reşit Paşa
D) Ahmet Cevdet Paşa
E) Fuat Paşa

3. Islahat Fermanı'nın aşağıdaki maddelerinden hangisi gayrimüslim halkın mevcut durumunda değişiklik <u>meydana getirmemiştir</u>?

A) Bütün uyruklar için dinî ibadet ve törenlerin yapılması serbesttir.
B) Bütün memurluklar ve okullar herkese açık olacaktır.
C) Azınlıklar şirket kurup banka açabilecektir.
D) Bütün uyruklar için vergi eşitliği sağlanacaktır.
E) Müslüman olmayanlar da yerel meclislerde temsil edilecektir.

4.

Meşrutiyet'in ilanını isteyen ve kendilerine "Genç Osmanlılar" diyen bir grup aydın 1865 tarihinde İstanbul'da "Genç Osmanlılar Cemiyeti" ni kurdular. Genç Osmanlılar, yönetimin baskıcı tutumu, ekonomik çöküntü, yabancıların yönetime müdahalesinin artması, yabancılara ekonomik haklar tanınması, eşitlik uygulamasının Müslümanlara zarar vermeye başlaması ve Avrupa taklitçiliğinin artması gibi hususlarda eleştiriler ileri sürdüler.

Bu duruma göre Genç Osmanlıların muhalif bir hareket olarak ortaya çıkmasında;

I. baskıcı monarşik yönetimin varlığı,

II. toplumsal dengenin bozulması,

III. devletin iç işlerine müdahale edilmesi

gibi durumlardan hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) I, II ve III

5. İlk anayasamız olan Kanun-i Esasi'nin aşağıdaki maddelerinden hangisi özellikle kanun üstünlüğüne vurgu yapmaktadır?

A) Mebusan Meclisi dört yılda bir seçilir.
B) Meclisi açma ve kapama yetkisi padişaha aittir.
C) Savaş ve barışa padişah karar verir.
D) Hiç kimse kanunun belirttiği sebepler dışında başka bir bahane ile cezalandırılamaz.
E) Osmanlı Devleti bir bütündür, hiçbir sebeple ayrılık kabul etmez.

6. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde demokratik gelişmelerle padişah eşleştirmeleri doğru yapılmıştır?

	Tanzimat ve Islahat Fermanları	I. ve II. Meşrutiyet
A)	II. Mahmud	Abdülmecid
B)	Abdülaziz	III. Selim
C)	Abdülmecid	II. Abdülhamid
D)	II. Abdülhamid	Abdülaziz
E)	III. Selim	II. Mahmud

7.

Osmanlı Devleti, Anadolu'da ve Rumeli'de kendi kendine güçlenmiş ve bir bakıma özerkliğini ilan etmiş olan âyanların varlıklarını, bu belgeyle kabul edip hukuki hâle getirdi. Bu belge ile bazı yetkilerinden zorunlu olarak vazgeçmesiyle padişahın yetkileri sınırlandırıldı.
II. Mahmud, bu durumu günün koşulları gereği zorunlu olarak kabul etti.

Görsel: II. Mahmud

Yukarıdaki paragrafta hakkında bilgi verilen belge aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sened-i İttifak
B) Tanzimat Fermanı
C) Islahat Fermanı
D) Kanun-i Esasi
E) Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye

8.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nde II. Meşrutiyet ile kurulan siyasi partilerden biri <u>değildir</u>?

A) Hürriyet ve İtilaf Fırkası
B) Osmanlı Ahrar Fırkası
C) Osmanlı Demokrat Fırkası
D) Osmanlı Sosyalist Fırkası
E) Serbest Cumhuriyet Fırkası

9. Aşağıda yer alan hukuki belgelerden hangisi Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinden sonra çıkarılmamıştır?

A) Hukuk-ı Aile Kararnamesi
B) Kanunname-i Ali Osman
C) Usul-i Muhakeme-i Şeriye Nizamnamesi
D) Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye
E) Ticaret-i Bahriye Kanunnamesi

10.

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti sınırlarında yaşayan müslim, gayrimüslim halka yeni haklar vererek aralarında eşitlik sağlamak amacıyla Osmanlıcılık fikri benimsenmişti. Din, dil, ırk ayrımı yapmadan büyük bir Osmanlı milleti oluşturmak temel amaçtı. II. Mahmud Dönemi'nde Osmanlı Devleti, Osmanlıcılık düşüncesi ile ilgili ilk ciddi adımı attı. II. Mahmud: "Ben tebaamdaki dinler farkını ancak cami, havra ve kiliselerine girdikleri zaman görmek isterim." diyerek önemli bir beraberlik mesajı verdi.

Buna göre,

I. Milliyetçilik akımının parçalayıcı etkisi önlenmek istenmiştir.
II. Toplumsal birliktelik sağlanmaya çalışılmıştır.
III. Meşrutiyet yönetimine geçiş amaçlanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) I, II ve III

11.

Görsel: Sultan Abdülaziz

Aşağıdakilerden hangisi Sultan Abdülaziz'e karşı ittifak yaparak onun tahttan indirilmesine neden olan devlet adamlarından biri değildir?

A) Fuat Paşa
B) Mütercim Rüştü Paşa
C) Hüseyin Avni Paşa
D) Mithat Paşa
E) Hayrullah Efendi

12.

İttihat ve Terakki Fırkası aşağıdaki gelişmelerin hangisi sonucunda ülke yönetimine tamamen hâkim olmuştur?

A) 1908 Seçimleri
B) II. Meşrutiyet'in İlanı
C) 31 Mart Darbesi
D) Bâbıâli Baskını
E) II. Balkan Savaşı

13.

- Patrikhanelerde yeni meclisler kurulacak ve verecekleri kararlar Bâbıâli tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek.
- Irk, din, dil farkı gözetilmeden hiçbir mezhep diğerine üstün sayılmayacak.
- Mahkemeler herkese açık olacak, keyfi cezalar verilmeyecek.
- Yabancılar da Osmanlı Devleti sınırları içerisinde mülk sahibi olabilecek.
- İltizam usulü kaldırılacak, bütün Osmanlı tebaası din ve mezhebi ne olursa olsun aynı vergiyi ödeyecek.

Verilen Islahat Fermanı maddeleri dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

A) Osmanlı Devleti'ndeki Müslümanları daha güçlü duruma getirmek
B) Azınlıkların Osmanlı Devleti'ne bağlılığını temin etmek
C) Yargıda bağımsızlığı sağlamak
D) Azınlıklara siyasi haklar vermek
E) Özel mülkiyet hakkını engellemek

14. Tarih öğretmeni derste: "Tanzimat Fermanı'yla padişah, hukukun üstünlüğünü kabul etmiş ve bu olay anayasal rejim yolunda atılan ilk adım olmuştur. Ayrıca Tanzimat Fermanı, modernleşmeyi devlet siyaseti hâline getiren resmi bir belgedir." demiştir.

Buna göre Tanzimat Fermanı ile ilgili,

I. Yönetim şekli değişmiştir.
II. Demokratik bir gelişmedir.
III. Batılılaşma yolunda önemli bir adım atılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

15.

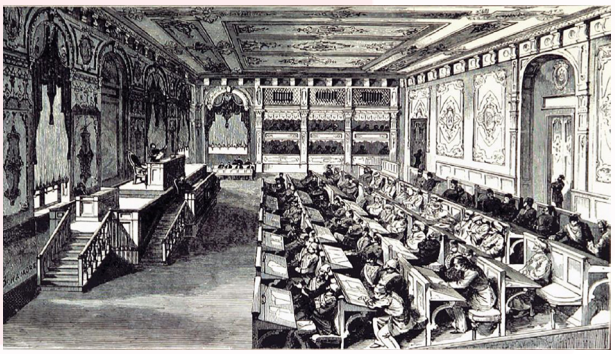

Islahat Fermanı yabancı devletlerin baskısı sonucunda düzenlenmiş ve ilan edilmiştir. Osmanlı Devleti bu Ferman'ı kendiliğinden ilan etmiş görünmekle sadece şekil yönünden hükümranlık şerefini kurtarmıştır. Aslında Hristiyan toplulukların korunması kararları, Avrupa devletlerinin eline geçmiştir. Nitekim bu tarihten sonra Paris Antlaşması'ndaki, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışılmayacak maddesine rağmen büyük devletler her fırsatta imparatorluğun iç işlerine karışmaya başlamış, bunlar da birçok iç ve dış olayın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Buna göre;

I. Paris Antlaşması'nın büyük devletler tarafından dikkate alınmadığı,
II. azınlıklara sınırsız ayrıcalıklar verildiği,
III. Batılı devletlerin Osmanlı Devleti'ni desteklediği

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

16.

Tanzimat Fermanı 3 Kasım 1839	Tanzimat Fermanı, Osmanlı Devleti'nde geleneksel yapıyı kökten sarsacak yenilikler getirmiştir. Tebaanın kanun önünde eşitliğine dayanan Osmanlı birliği siyaseti, Tanzimat Devri'nin en önemli unsurlarından olmuştur.
Islahat Fermanı 18 Şubat 1856	Osmanlı Devleti ilan ettiği Gülhane Hatt-ı Hümâyunu ile bütün Osmanlı tebaasının kanun önünde eşit sayıldığını ve herkesin devletin güvencesi altında olduğunu açıklamıştır.
I. Meşrutiyet'in ilanı 23 Aralık 1876	Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanun-ı Esasi ile meşrutiyet yönetimine geçilmiştir. Kanun-ı Esasi'nin ilanında, Genç Osmanlıların halkın yönetime katılması düşüncesi etkili olmuştur.
II. Meşrutiyet'in ilanı 23 Temmuz 1908	II. Meşrutiyet Dönemi'nde farklı fikirleri savunan pek çok parti kurulmuş, çok partili hayata geçiş denemeleri yaşanmıştır.

Yukarıda verilen Osmanlı tarihi ile ilgili gelişmelerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Halkın istekleri doğrultusunda ilan edilmiştir.
B) Osmanlı Devleti'ndeki demokratikleşme hareketleridir.
C) Monarşik yönetimi güçlendirmiştir.
D) Avrupalı devletler karşı çıkmıştır.
E) II. Abdülhamid Dönemi'nde ilan edilmiştir.

17.

XIX ve XX. yüzyıllarda Osmanlı Devleti tüm halkı dil, din, ırk ve mezhep farkı gözetmeden Osmanlı vatandaşı olarak kabul etmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun kanıtı olarak <u>gösterilemez</u>?

A) Mahkemelerin herkese açık olması
B) Tebaanın kanun önünde eşit olması
C) Askerliğin vatandaşlık görevi sayılması
D) Avrupa'da daimî elçiliklerin açılması
E) Herkesten gücü oranında vergi alınması

18.

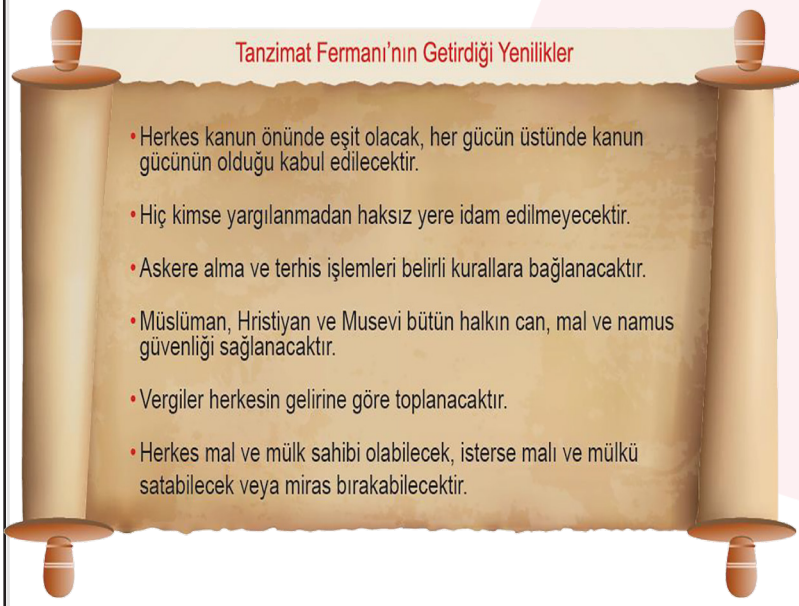

Buna göre Tanzimat Fermanı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Siyasal hakların artırıldığı
B) Halk arasında eşitliğin amaçlandığı
C) Kanun üstünlüğünün kabul edildiği
D) Vergide adaletin sağlanmaya çalışıldığı
E) Temel hakların korunma altına alındığı

19. Islahat Fermanı'nın bazı maddeleri şunlardır:

- Irk, din, dil farkı gözetilmeden hiçbir mezhep diğerine üstün sayılmayacak.
- Mahkemeler herkese açık olacak, keyfî cezalar verilmeyecek.
- İltizam usulü kaldırılacak, bütün Osmanlı tebaası din ve mezhebi ne olursa olsun aynı vergiyi ödeyecek.
- Cizye vergisi kaldırılacak, gayrimüslimler askerlik yapacak veya askerlik bedelini nakit olarak ödeyecek.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Osmanlı tebaası arasında eşitlik amaçlanmıştır.
B) Hukuk alanında düzenlemeler yapılmıştır.
C) Vergi usulünde değişiklik olmuştur.
D) Gayrimüslim halka yönelik değişiklikler yapılmıştır.
E) Anayasal sisteme geçilmiştir.

20.

Osmanlı Devleti'nde 1876'da kabul edilen Kanun-ı Esasi'nin,

I. Padişah, icraatlarından dolayı sorumlu tutulamaz.
II. Meclis-i Âyanın üyelerini padişah seçer.
III. Müsadere, angarya ve işkence yasaktır.

maddelerinden hangileri demokrasi açısından olumludur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

21. Bâbıâli Baskını ile idareyi darbe sonucu ele geçiren ittihatçılar, bazı muhalifleri tevkif etmiş ve I. Balkan Savaşı'ndan sorumlu tutulan başta eski sadrazam Kâmil Paşa olmak üzere kabine üyelerinin bazılarını ülkeden uzaklaştırmıştır. Edirne'yi kurtarma propagandasıyla işe başlayan yeni hükûmet, uğrunda darbe yaptığı Edirne'yi 30 Mayıs 1913 tarihli Londra Antlaşması'yla Bulgaristan'a bırakmıştır. Bâbıâli Baskını'yla iktidarı ele geçiren İttihat ve Terakki, I. Dünya Savaşı mağlubiyetine kadar muhalefeti sindirerek ülkeyi tek partili bir rejimle yönetmiştir.

Buna göre İttihat ve Terakki Partisi ile ilgili olarak;

I. seçimle iktidara geldikleri,
II. muhalefete izin verilmediği,
III. ülkeyi baskı ile yönetmeye çalıştıkları

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

22.

Türkçülük Fikrinin Güçlenmesinin Nedenleri:

· Milliyetçilik hareketinin Hristiyan tebaa arasında yayılması ve bunun sonucunda isyanların çıkması,

· Türk olmayan Müslüman toplulukların Batılı devletlerin propagandalarıyla Osmanlı Devleti'nden ayrılmaya başlamaları,

· Osmanlı Devleti'nin kaybettiği topraklardaki Müslümanların Anadolu'ya göç etmek zorunda kalması ve bu insanların karşı karşıya kaldıkları felaketlerin uyandırdığı tepki,

· Avrupa'nın Türkler aleyhindeki propagandaları,

· Avrupa'ya giden Türk aydınlarının, Avrupalıların Türkler hakkındaki çalışmalarından rahatsız olmalarıdır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde Türkçülük hareketinin güçlenmesinin nedenleri arasında;

I. imparatorluk içindeki gayrimüslim ve Müslümanların ayrılık hareketleri,

II. kaybedilen topraklardan Anadolu'ya gelen Müslümanların yaşadığı sorunlar,

III. Türklerin dünyadaki egemenliğini güçlendirmek

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

23. Osmanlı Devleti 1876, 1909 ve 1913 yıllarındaki darbeler sonrası yaşadığı siyasi sıkıntılar sebebiyle pek çok toprağını kaybetmiştir. Yunanistan, bağımsızlığını kazandıktan sonra genişleme politikası izlemiş ve bu politikada Avrupalı devletlerden sürekli yardım görmüştür. Bu genişleme siyasetinde Girit önemli bir yer tutmuştur. 1878 Berlin Antlaşması'na Girit ile ilgili özel bir madde konmuş ve sorun artık uluslararası bir boyut kazanmıştır. 1878 Halepa Fermanı ile Girit Rumlarına geniş haklar verilmiş ancak bu haklar, Ada'da yeni isyanlara neden olmuştur. Yunanistan'dan, Girit'e gönüllü Rum askerler gitmeye ve silah gönderilmeye başlanmıştır. Ada'da Müslümanlarla Hristiyanlar arasında çarpışmalar artınca Avrupalı devletler bölgeye donanmalarını göndermiş ve Osmanlı Devleti'nden Girit'e Hristiyan bir valinin tayin edilmesini istemiştir.

Yukarıdaki metinle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yunanistan yayılmacı bir politika izlemiştir.

B) Girit sorunu Müslüman Hristiyan çatışmasına neden olmuştur.

C) Avrupalı devletler tarafsız bir siyaset izlemiştir.

D) Batılı devletler Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahale etmiştir.

E) Osmanlı Devleti güç kaybı yaşamıştır.

24.

Yusuf Akçura ve Üç Tarz-ı Siyaset

Yusuf Akçura, Türk siyasi hayatında "Üç Tarz-ı Siyaset" adlı makalesiyle meşhur olmuştur. 1904 yılında Mısır'da "Türk" isimli gazetede yayımlanan bu makalede Yusuf Akçura şu konular üzerinde durmuştur: Bir Osmanlı ulusu meydana getirmek, İslamcılığa dayanan bir devlet yapısı kurmak ve ırka dayalı bir Türk siyasal ulusçuluğu meydana getirmek.

Yusuf Akçura'nın makalesi dikkate alındığında;

I. Türkçülük,

II. İslamcılık,

III. Osmanlıcılık

fikirlerinden hangilerini incelediği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

25.
- 1876' da yaşanan darbe ile Sultan Abdülaziz tahttan indirilerek yerine V. Murad tahta çıkarılmıştır.
- 31 Mart Vakası' ndan sorumlu tutulan Abdülhamid 1909'da tahttan indirilmiş ve V. Mehmed Reşad padişah olmuştur.
- 1913'te Enver Bey önderliğinde Bâbıâli'ye gelen İttihat ve Terakki ileri gelenleri Mahmut Şevket Paşa'yı sadrazam yapmayı kabul eden V. Mehmet Reşad'ı tahtta bırakmışlardır.

Buna göre 1876, 1909 ve 1913 darbeleri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Devlet otoritesi sarsılmıştır.
B) Siyasete müdahale edilmiştir.
C) Bazı darbe girişimleri başarılı olmuştur.
D) Hanedanın değiştirilmesi amaçlanmıştır.
E) Baskı ile yönetimde değişiklikler yapılmıştır.

26. XIX. yüzyılda alınan ağır mağlubiyetler Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığını ciddi anlamda tehlikeye sokmuştur. Zamanın aydınları İslamcılık, Osmanlıcılık ve Türkçülük gibi fikir akımlarını ileri sürerek devletin kötü gidişatını durdurmaya çalışmışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkçülük fikir akımını savunan aydınlardan biri değildir?

A) Mehmet Akif Ersoy
B) Ahmet Ağaoğlu
C) Yusuf Akçura
D) Mehmet Emin Yurdakul
E) Ziya Gökalp

27. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nin geleneksel merkezî idaresine karşı ilk örgütlü muhalefeti başlatanlar aşağıdakilerden hangisidir?

A) İttihat ve Terakki Cemiyeti
B) Hürriyet ve İtilaf Fırkası
C) Halâskâr Zâbitân Grubu
D) Yeni Osmanlılar
E) Ahrar Fırkası

28. XX. yüzyılın başında Osmanlı topraklarında inşa edilen İstanbul - Bağdat demiryolunun yapımını Almanya üstlenmiştir. Fakat, Avrupalı diğer büyük devletlerin baskıları artınca Osmanlı Devleti, onlara da hisse vermek zorunda kalmıştır. Rusya ise, hisse almak istememiş; hatta Doğu Anadolu'ya demiryolu yapımını engellemiştir.

Rusya'nın böyle bir politika izlemesinin nedeni olarak ;

I. Osmanlı Devleti'nin bölgedeki otoritesinin artmasını istememesi
II. Kapitülasyonlardan yararlanmak istememesi
III. Osmanlı devletine yakınlaşmak istemesi
IV. Demiryolu konusunda Almanya ile rekabet etmesi
V. Demiryolunu kendisi yapmak istemesi

gibi gelişmelerden hangisi gösterilebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız IV C) I ve IV D) III ve V E) II, IV ve V

29. 1876 Anayasası'nın,

I. Ayan Meclisi'nin üyeleri ölene kadar padişah tarafından atanır.

II. Mebusan Meclisi üyeleri halk tarafından seçilir

III. Parlamentoyu açma ve kapama yetkisi padişaha aittir.

IV. Hükümet parlamentoya karşı değil, padişaha karşı sorumludur.

V. Kanunları onaylama yetkisi padişaha aittir.

maddelerinden hangisinin demokratik nitelik taşıdığı söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

30. Osmanlı Devleti'nde 26 Temmuz 1850'de tarihinde Fransa kanunları örnek alınarak Ticaret Kanunnamesi hazırlanmıştır. Bu özel hukuk alanında yapılan ilk kanundur. Bu kanuna yapılan ilavelerle birlikte Osmanlı Devleti'nde yeni ticaret mahkemeleri kurulmuş ve bu mahkemelerin yetkileri tüm ticari davaları kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Deniz ticareti hukuku ise Hollanda, Sicilya, Belçika ve Prusya kanunlarından da yararlanılarak 1863'te Ticaret-i Bahriye Kanunnamesi adıyla hazırlanmıştır. Ancak Avrupa ve özellikle Fransız hukukundan yapılan uyarlamalar, faiz konusunda olduğu gibi zaman zaman İslam hukukuyla çatışmıştır.

Buna göre;

I. Hukuk alanında Avrupa örnek alınmıştır.

II. Hukuk birliği sağlanmıştır.

III. Hukuk alanında uzmanlaşma başlamıştır.

IV. Deniz ticareti çok gelişmiştir.

çıkarımlarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) I ve III C) I, III ve IV D) II, III ve IV E) III ve IV

Aşağıdaki soruları verilen metne göre cevaplayınız.

31 Mart Vak'ası

Hareket Ordusu İstanbul'da

23 Temmuz 1908 tarihinde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin baskısı ile Sultan II. Abdülhamit Meşrutiyet'i ikinci kez ilan etmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanı, ülkede bayram havasının yaşanmasını sağlasa da kısa bir süre sonra tekrar halk büyük sorunlarla yeniden yüzleşmiştir. Meşrutiyet'in ilanından sonra birçok subayın siyasi faaliyetlerine devam etmeleri ordudaki disiplin ve hiyerarşi (ast-üst ilişkisi) anlayışını derinden sarsmıştır. Ordu mensuplarının İttihat ve Terakki Cemiyeti'yle özdeşleşmesi muhalefet tarafından hoş karşılanmadığı gibi, iktidara sahip olmak isteyen tüm siyasi güçler ordu içinde kendilerine taraftar toplama gayretine girmişlerdir. Bu durum, II. Meşrutiyet ortamında Osmanlı ordusunun kısa sürede siyasileşmesine yol açmıştır. Ordudaki mektepli subaylar ile alaylı subayların çekişmesi, medreselilerin askere alınması konularının gündeme getirilmesi, sansürün kalması üzerine her ses ve renkten basının yaptığı kışkırtıcı yayınlar, özellikle İngiliz ajanı Kıbrıslı Derviş Vahdeti tarafından kurulan Volkan gazetesinin halkı kışkırtıcı haberleri, ittihatçıların muhalifi olan İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti'nin tüm başkent ve civarında yaptığı propaganda İttihatçılara karşı nefretin artmasına sebep olmuştur. Yaşanan tüm bu gelişmeler, Osmanlı başkentinde 31 Mart İsyanı'nın patlak vermesine yol açmıştır. Selanik'te hazırlanan ve başında Mahmud Şevket Paşa'nın bulunduğu Hareket Ordusu, 26/27 Nisan 1909 tarihinde İstanbul'a girmiş, asilerle yapılan çatışmanın ardından asayiş sağlanmış, asiler birer birer tutuklanmıştır. Sultan II. Abdülhamit isyancıları kışkırttığı gerekçesi ile iktidardan uzaklaştırılarak yerine biraderi Şehzade Reşat Efendi, "V Sultan Mehmed" unvanıyla tahta çıkartılmıştır.

Zekeriya Türkmen, "31 Mart İsyanı ve Osmanlı Meşrutiyetine İndirilen Darbe: Ordu-Siyaset İlişkilerine Sultan V. Mehmed Reşad Döneminden Bir Bakış" , s. 518-520'den düzenlenmiştir.

1. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra ülkede yaşanan bayram havası neden kısa sürmüştür?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Osmanlı ordusu neden siyasallaşmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ordunun siyasallaşmasının sonuçları neler olabilir? Kısaca yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Mektepli subay - alaylı subay ne demektir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. 31 Mart ayaklanmasının başlama sebepleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıdaki soruları verilen metinden hareketle cevaplayınız.

ULUSLARARASI GÜÇLER VE HATT-I HÜMAYUN

Kanun-ı Esasi'nin ilanı, 1839 Tanzimat ve 1856 Islahat fermanları ile belli ölçüde benzerlik gösterir. Tanzimat Fermanı büyük ölçüde Mısır meselesinde, Islahat Fermanı ise Kırım Savaşı'ndan sonra toplanan Paris Konferansı'nda Batılı devletlerin desteğini sağlama amacına yönelikti. Bunun yanında Kanun-ı Esasi'nin ilanında iç sebepler de etkili olup Meşrutiyet, Tanzimat'la başlayan modernleşme sürecinin devamı niteliğindedir. II. Abdülhamid'in hükümdarlığı, Hristiyan tebaanın yoğun olarak yaşadığı Bosna-Hersek'te isyanın çıktığı, Bulgaristan'da karışıklıkların arttığı ve bu olayları kendi hâkimiyet alanlarını genişletmek için bahane olarak kullanmak isteyen Sırbistan ve Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilan ettiği bir döneme rastlar. Sırbistan ve Karadağ'la yapılan savaş, beklenenin aksine Osmanlı Devleti lehinde seyredince Rusya'nın diplomatik müdahalesiyle iki aylık bir ateşkes antlaşması yapıldı. Bunun üzerine İngiltere'nin Balkanlardaki anlaşmazlıkları görüşmek üzere devletlerarası bir konferansın toplanmasını istemesine yol açtı. Neticede Osmanlı Devleti, İstanbul'da Tersane Konferansı'nın toplanmasına razı oldu. Konferansa Rusya, İngiltere, Fransa, Avusturya, Almanya ve İtalya katıldı. Osmanlı Devleti, konferansta hem Batılı devletleri etkilemek hem de Balkanlarda yabancı müdahalesi olmadan kendisinin genel bir reform yapmaya kararlı olduğunu göstermek için Kanun-ı Esasi'yi 1876'da ilan etti.

Aydın, M. A. (2001). Kanun-ı Esasi. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (C.24). (s.328-330'dan düzenlenmiştir.)

1. . İngiltere hangi amaçla devletlerarası bir konferans toplamak istemiş olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Osmanlı Devleti'nin sorun yaşadığı coğrafya, Batılı devletlerin ilgisini neden çekmiş olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Kanun-ı Esasi hangi yönüyle Tanzimat ve Islahat fermanlarıyla benzerlik göstermektedir.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyıl dış politikası için hangi çıkarımlar yapılabilir.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Aşağıdaki soruları verilen metinden hareketle cevaplayınız.

Tevfik Fikret

Namık Kemal

Abdullah Cevdet

Ziya Gökalp

OSMANLI DEVLETİ'NİN DAĞILMASINI ÖNLEMEYE YÖNELİK ÜÇ TARZ-I SİYASET

Osmanlı Devleti'nde Batı'dan etkilenerek güç kazanma ve ilerleme isteği belirince, tasavvur edilen üç siyasi yol takip edildi. Bunlardan ilki, Osmanlı hükûmetine bağlı çeşitli milletleri temsil ederek ve birleştirerek bir Osmanlı milleti vücuda getirmektir. İkincisi, hilafet hakkının Osmanlı hükümdarlarında olmasından faydalanarak bütün İslam unsurlarını siyaseten birleştirmektir. Üçüncüsü ise ırk birliğine dayanan siyasi bir Türk milleti oluşturmaktır.

Osmanlı milleti meydana getirilmesindeki asıl amaç Müslüman ve Müslüman olmayan diğer unsurlara aynı siyasi hakların tanıması ve vazifelerin yüklemesidir. Böylece farklı unsurlar arasında eşitlik, düşünce ve din özgürlüğü sağlanarak ortak vatanla birleşmiş yeni bir Osmanlı milleti meydana gelecekti. Ancak bu siyasetin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine bu anlayışın yerini İslamiyet politikası aldı. Sultan II. Abdülhamid de bu siyaseti uygulamaya çalıştı. Bu siyaset gerek Osmanlı ülkelerinde gerekse Osmanlı toprakları dışında yaşayan tüm Müslümanları, "din ve millet birdir" kaidesine uyarak birleştirmeyi amaçlamıştır. Bu, bir yönüyle Osmanlı Devleti sakinleri arasında ayrışmaları ve farklılaşmaları davet edecekti.

Osmanlıcılık ve İslamcılık siyasetinin Osmanlı topraklarında uygulama alanı bulamamasından sonra Türkçülük akımı siyasi bir nitelik kazanmıştır. Bu akım hem Osmanlı topraklarında hem de Osmanlı toprakları dışında Asya kıtasının büyük bir kısmına ve Avrupa'nın doğusuna yayılmış bulunan Türkleri birleştirme düşüncesidir. Böylece Osmanlı Devleti diğer büyük milliyetler arasında varlığını muhafaza edebilecektir. Türklerin böyle büyük bir siyasi milliyet teşkil eylemelerinde en mühim rolü Osmanlı Devleti oynayacaktı.

Akçura, Y. (1976). Üç Tarz-ı Siyaset. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. (s.19-33'ten düzenlenmiştir.)

1. Osmanlı Devleti'nde söz konusu üç düşünce tarzının ortaya çıkmasında etkili olan sebepler neler olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. II. Mahmud'un: "Ben tebaamdaki din farkını ancak cami, havra ve kiliselerine girdikleri zaman görmek isterim..." **sözü hangi tarz siyasete örnek olarak gösterilebilir?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Osmanlıcılık ve İslamcılık fikirleri neden başarısızlıkla sonuçlanmış olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. II. Abdülhamid, İslamcılık akımına yönelik hangi faaliyetlerde bulunmuş olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında hangi düşünce akımı etkili olmuştur? Neden?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Aşağıdaki soruları verilen metinden hareketle cevaplayınız.

30 Mayıs 1876 Sultan Abdülaziz Vakası bir ihtilal değildir. Alelade bir hükûmet darbesidir. 63 kişilik bir cuntanın eseridir. Bu 63 kişi, 300 Harbiyeli ile iki tabur Türkçe anlamayan askeri padişahın emriyle padişaha yardım edecekleri gerekçesiyle kandırmışlar ve bu iş için bir batarya ile birkaç gemi kullanmışlardır. Darbede vatan ve millet namına hareket edildiği iddia edilmiş hatta bu darbe, meşrutiyet ideolojisine dayandırılmıştır. Bu ortamı ve ideolojiyi hazırlayanlarsa Yeni Osmanlılardır. Yeni Osmanlılar, İstanbul'da darbeden on bir yıl önce 1865'te gizli bir dernek olarak kuruldu. 1867'de Sadrazam Ali Paşa, muhalefet yaptıkları için Yeni Osmanlıları dağıttı. En kuvvetli üyeler Avrupa'ya sığınıp orada muhalefetlerine devam ettiler. Cunta, darbe için İngiltere'nin gizli fakat kesin yardımını gördü. İngiltere'nin eli olduğunu bildiği için Rusya, darbeyi fena karşıladı. Avusturya-Macaristan, darbeden endişelendi. Almanya iyi karşılamadı. Fransa'da fikirler dağıldı. Darbe, 93 Harbi felaketinin sebebi ve başlangıcı oldu. 93 felaketi bütün Türk hatta bütün İslam tarihinin en büyük felaketlerinden biridir. Osmanlı Devleti'nin cihan dengesindeki ehemmiyeti sarsıldı. Devlet yoksullaştı ve devletin kalkınması tökezlendi. Darbe, demokratik gelişmeyi uzun yıllar geciktirdi. Sultan Abdülaziz, devletin ordu ve donanmasını kudretlendirdi. Demir yolları, telgraf hatları, tersaneler ve fabrikalarla ülkeyi donattı. Eğitime ağırlık verdi. Sultan Abdülaziz böylece devleti güçlendirerek dengeyi Osmanlı Devleti lehine bozabileceği duygusunu verdiği için tepetaklak edildiği şüphesizdir.

Öztuna, Y. (1990). Bir Darbenin Anatomisi. İstanbul: Ötüken Yayınları.

1. İhtilal ve darbe arasındaki farklar neler olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. 1876 Darbesi'nde vatan ve millet namına hareket edildiğinin iddia edilmesi nelere kanıt olarak gösterilebilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. 15 Temmuz 2016'daki darbe teşebbüsü ile 1876 Darbesi'nin benzer ve farklı yönleri ile ilgili neler söylenebilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Darbelerin siyasi hayata etkilerini değerlendirdiğiniz kısa bir metin hazırlayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MECLİS-İ UMÛMÎ

TANILAYICI DALLANMIŞ AĞAÇ

Aşağıda birbirleri ile bağlantılı Doğru/Yanlış ifadeler içeren Tanılayıcı Dallanmış Ağaç tekniğinde bir bilgi verilmiştir. İlk cümleden başlayarak her doğru (D) ya da yanlış (Y) cevabınıza göre çıkışlardan sadece birini işaretleyiniz.

Meclis-i Umûmî , Osmanlı İmparatorluğu'nda, 23 Aralık 1876 tarihli Anayasa'ya (Kanuni Esasi) göre kurulmuş genel yasama organıdır.

(D) → I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet dönemlerinde görev yapmıştır.

(Y) → Üyelerinin tamamı halk tarafından seçilmiş parlamenterlerden oluşmuştur.

I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet dönemlerinde görev yapmıştır.

- (D) → İlk kez 93 Harbi'nin getirdiği sorunlar nedeniyle 14 Şubat 1878'de kapatıldı.
  - (D) → 1.Çıkış ☐
  - (Y) → 2.Çıkış ☐
- (Y) → Çift meclisli bir yasama organıdır.
  - (D) → 3.Çıkış ☐
  - (Y) → 4.Çıkış ☐

Üyelerinin tamamı halk tarafından seçilmiş parlamenterlerden oluşmuştur.

- (D) → Üyeleri arasında gayrimüslim ve azınlıklar da yer almıştır.
  - (D) → 5.Çıkış ☐
  - (Y) → 6.Çıkış ☐
- (Y) → 31 Mart Vakası nedeniyle kapatılmıştır.
  - (D) → 7.Çıkış ☐
  - (Y) → 8.Çıkış ☐

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

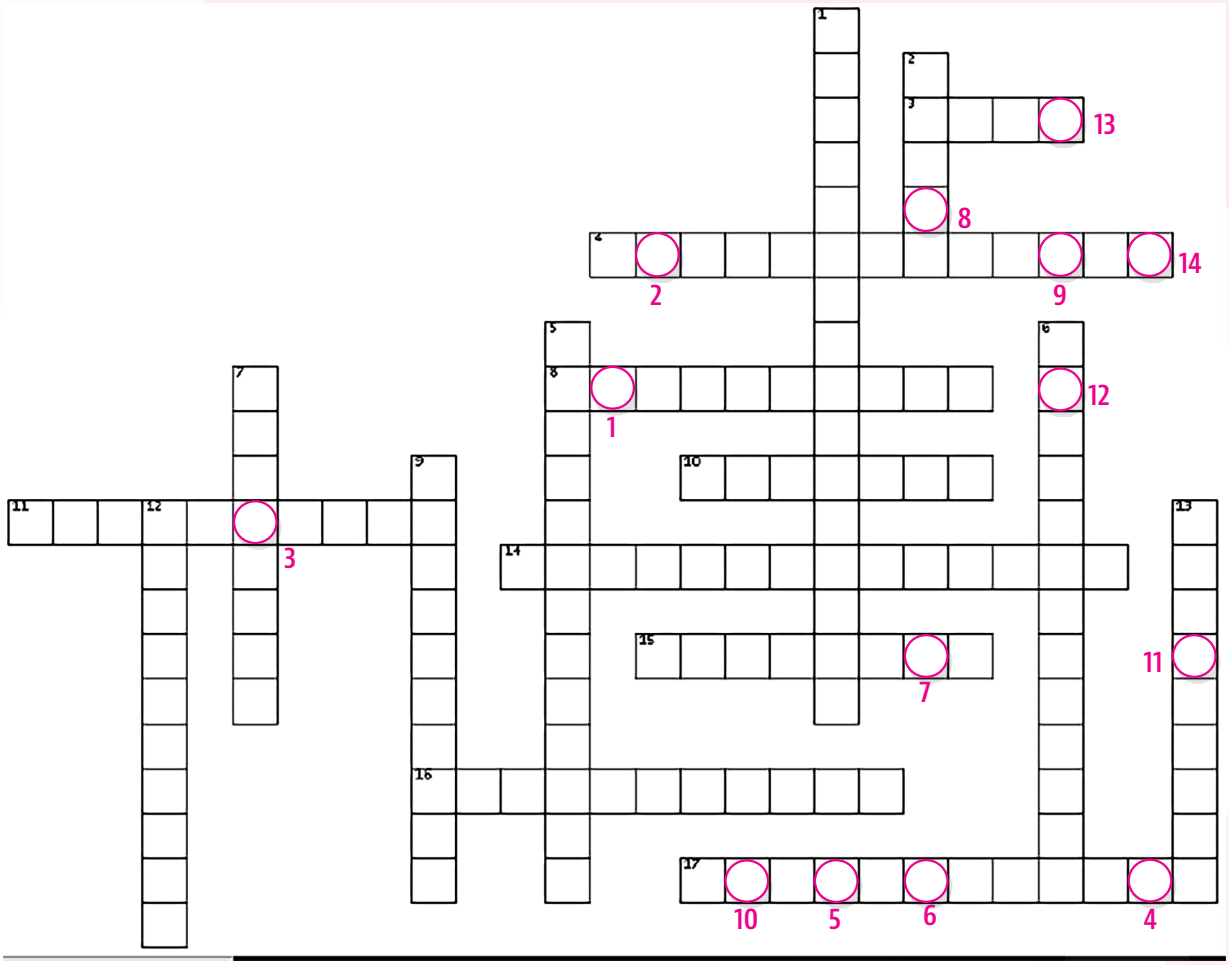

SOLDAN SAĞA

3. Osmanlı Devleti'nde 18.yüzyıldan itibaren taşrada güç kazanmaya başlayan yerel güçler.
4. 1878'de Girit Rumlarına geniş haklar verilen belge.
8. Sultan II. Mahmud'un halefi.
10. Ahmet Cevdet Paşa başkanlığındaki bir komisyon tarafından derlenen kanun.
11. 19 Mart 1877'de ilk Osmanlı Meclis-i Mebusan'ın açıldığı saray.
14. Jön Türkler.
15. Bir topluluğun, ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme hakkı.
16. Üç Tarz-ı Siyaset adlı makalenin yazarı siyasetçimiz.
17. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Meşrutiyet'in ilanında etkili olan temel fikir.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Osmanlı Devleti'nin ilk siyasi partisi.
2. Bir ülkede demokratik usullere aykırı olarak mevcut hükûmeti devirme.
5. 31 Mart Ayaklanması' nı bastırmak için kurulan askerî birlik.
6. V. Murad'ı yeniden tahta geçirmek isteyen Ali Suavi'nin, Rumeli göçmenleriyle kalkıştığı olay.
7. Hasan Fehmi'nin başyazarlık yaptığı gazete.
9. Hükümdarlıkla yönetilen bir ülkede anayasalı parlamentolu yönetime dayanan hükûmet etme biçimi.
12. Tek bir kişi veya zümrenin gücü elinde bulundurduğu yönetim şekli.
13. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşunda da etkili olan fikir.

ANAHTAR KELİME

1 2 3 – 4

5 6 7

8 9 10 11 12 13 14

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

Kabakçı Mustafa	ISUÂNUKAYCR
Danışma	MTİMİŞCREVESEEL
Ferman	LRKNÜHSGIAAE
İkinci Mahmut	AREMAAFNTZMINTİ
Jön Türkler	RMSALNIGÇALENO
Türkçülük	URSUÇAFUYAK
Hükûmet	ABAIBLİ
Hareket Ordusu	PAMAKEATDEŞUHŞMV
Ayaklanma	ALLİTİH
İslamcılık	MÜETKLMİÇİ
Parti	SARKRAIIHFAR
Sened-i İttifak	MAAAUMTRASFAPDŞAEL
Ahmed Cevdet Paşa	EAURANZKİASİMNNA
Âyan	UMİCSMLİÜMEİ

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 - 7 8 9 10 11 12 13 14

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME-I

1. B
2. A
3. Ç
4. F
5. G
6. C
7. E
8. D

EŞLEŞTİRME-II

1. D
2. Ç
3. B
4. C
5. A

BOŞLUK DOLDURMA

1. IV. Mustafa / II. Mahmud
2. İstanbul
3. Mebusan / Âyan
4. Londra / Paris
5. Tersane
6. Mecelle
7. Meclis-i Maârif-i Umûmiye
8. Tapu Nizamnamesi
9. Vilayet Nizamnamesi
10. 31 Mart Vakası
11. 93 Harbi
12. II. Abdülhamid
13. Türkçülük
14. 1876 Darbesi
15. Abdülaziz / V. Murat
16. İttihat ve Terakki Cemiyeti
17. Yunanistan
18. Bosna-Hersek / Berlin

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. B	11. A	21. D
2. C	12. D	22. D
3. A	13. B	23. C
4. E	14. E	24. E
5. D	15. A	25. D
6. C	16. B	26. A
7. A	17. D	27. D
8. E	18. A	28. A
9. B	19. E	29. B
10. C	20. C	30. B

AÇIK UÇLU

1. II. Meşrutiyet'in ilanı, ülkede bayram havasının yaşanmasını sağlasa da kısa bir süre sonra tekrar halk büyük sorunlarla yeniden yüzleşmiştir. Meşrutiyet'in ilanından sonra birçok subayın siyasi faaliyetlerine devam etmeleri ordudaki disiplin ve hiyerarşi (ast-üst ilişkisi) anlayışını derinden sarsmıştır. Ordu mensuplarının İttihat ve Terakki Cemiyeti'yle özdeşleşmesi muhalefet tarafından hoş karşılanmadığı gibi, iktidara sahip olmak isteyen tüm siyasi güçler ordu içinde kendilerine taraftar toplama gayretine girmişlerdir. Bu durum, II. Meşrutiyet ortamında Osmanlı ordusunun kısa sürede siyasileşmesine yol açmıştır.

2. Ordu mensuplarının İttihat ve Terakki Cemiyeti'yle özdeşleşmesi muhalefet tarafından hoş karşılanmadığı gibi, iktidara sahip olmak isteyen tüm siyasi güçler ordu içinde kendilerine taraftar toplama gayretine girmişlerdir. Bu durum, II. Meşrutiyet ortamında Osmanlı ordusunun kısa sürede siyasileşmesine yol açmıştır.

3. Ordudaki siyasallaşma sevk ve idare ile ast ve üst ilişkisi içerisindeki hiyerarşinin bozulmasına ve olumsuz sonuçlar alınmasına neden olabilir. nitekim bunun örneği Balkan Savaşları sırasında görülmüştür.

4. Ordudaki mektepli subaylar, Mektepli bir işi yapmadan önce onun okulunu okumuş, okulunda yetişmiş işin en ince ayrıntısına kadar teorik olan kağıt üzerinde işi bilen, okulunda en iyi şekilde eğitim gören, Askeri okullardan mezun olan subaylar için kullanılırken alaylı subaylar ise işi sahada öğrenen işin pratiğini bilen, okuldan mezun olmamış, diploması olmayan kıtada emir komuta zinciri içerisinde yetişerek yükselmiş subaylar için kullanılmıştır.

5. Ordudaki mektepli subaylar ile alaylı subayların çekişmesi, medreselilerin askere alınması konularının gündeme getirilmesi, sansürün kalması üzerine her ses ve renkten basının yaptığı kışkırtıcı yayınlar, özellikle İngiliz ajanı Kıbrıslı Derviş Vahdeti tarafından kurulan Volkan gazetesinin halkı kışkırtıcı haberleri, ittihatçıların muhalifi olan İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti'nin tüm başkent ve civarında yaptığı propaganda İttihatçılara karşı nefretin artmasına sebep olmuştur. Yaşanan tüm bu gelişmeler, İstanbul'da 31 Mart İsyanı'nın patlak vermesine yol açmıştır.

BECERİ TEMELLİ-1

1. İngiltere'nin; kendi politikası bakımından Balkanlarda Rusya'nın güç kazanma ihtimalini tehlikeli görmesi, Osmanlı üzerinde siyasi ve ekonomik çıkar elde etmek istemesi, Balkanlarda etkisini devam ettirmek istemesi gibi sebeplerden konferans istemiştir.

2. Fransız İhtilali sonucu yayılan milliyetçilik düşüncesi, çok uluslu bir devlet olan Osmanlıyı etkilemiştir. Avrupalı devletler Balkanlardaki Osmanlı vatandaşı olan gayrimüslim tebaayı kışkırtmışlardır. Böylece Osmanlı Devleti'ni hem iç hem de dış politikada zayıflatarak kendi çıkarlarını gerçekleştirmek istemişlerdir.

3. Osmanlı Devleti eski gücünü kaybettiği XIX. yüzyılda karşılaştığı dış sorunları (Mısır meselesi, Kırım Savaşı, Balkan sorunları) çözmek ve büyük devletlerin desteğini kazanmak istemiştir. Fransız İhtilali sonrası milliyetçilik fikrini etkisiz kılmak içinde Osmanlı Devleti vatandaşları arasında eşitlik sağlamak istemiştir. Böylece devletin güç kazanması amaçlanmıştır. Osmanlı Devleti, Tanzimat ve Islahat fermanlarında olduğu gibi Kanun-ı Esasi'de hazırlanırken Avrupalı devletlerin, iç işlerine karışmasını önlemek istemiştir.

4. Osmanlı Devleti eski gücünü kaybetmiş olup sorunlarını çözmede başarısız olunca Avrupalı devletlere taviz vermek zorunda kalmıştır. Osmanlı Devleti denge politikası izleyerek dış politikada güçlü olmaya çalışmıştır.

BECERİ TEMELLİ-2

1. Fransız İhtilali sonucu ortaya çıkan düşünceler nedeniyle Osmanlı Devleti sorunlar yaşamıştır. Osmanlı Devleti'nde toprak kayıplarını önlemek ve iç düzeni sağlamak amacı bu düşünce tarzlarının çıkmasında etkili olmuştur. Ayrıca ortak bir kimlik oluşturma düşüncesi de etkili olmuştur.

2. II. Mahmud, bu sözüyle Osmanlı halkı arasında din ayrımı yapılmayacağını ve dinsel özgürlüğün olduğunu ortaya koymuştur. Hükümdarın Osmanlı milleti yaratma siyasetine örnektir.

3. Fransız İhtilali sonucu yayılan düşünceler ve özellikle milliyetçilik düşüncesinin ortaya çıkardığı ulus devlet anlayışı, ırkî ve dinî olarak halkın birleşmek istememesi, Avrupalı devletlerin Osmanlı tebaasını kışkırtması ve Müslümanların sömürge altında olması etkili olmuştur.

4. Asya İslam hükümdarlarıyla işbirliği kurulmaya çalışıldı. Müslüman ahalisi kalabalık olan Afrika içlerine ve Çin diyarına elçiler gönderildi. Genel siyasetinde İslam dini mühim bir mevki tuttu. Bu siyasetin en sağlam icra vasıtası olmak üzere Hamidiye-Hicaz Demiryolunun inşasına başlanıldı.

5. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında en önemli fikir akımı Türkçülük olmuştur. Balkan Savaşlarıyla Osmanlıcılık ve I. Dünya Savaşıyla İslamcılık düşüncesi başarısız olunca istiklal mücadelesi millî duygular ile kazanılmıştır. Parçalanan çok uluslu bir devletten Türk ulus-devletine geçiş sürecinde Türkçülük akımı etkili olmuştur.

BECERİ TEMELLİ-3

1. Öğrencinin bilgi birikimine bağlı olarak "Darbe, iktidarı görevden uzaklaştırmayı hedef alırken ihtilal kurulu düzeni değiştirmeyi hedef alır. Darbede bir grup etkin rol alırken ihtilalde geniş halk kitleleri etkindir..." vb. farklı cevaplar verilebilir.

2. Öğrencinin bilgi birikimine bağlı olarak "Darbenin haklı gösterilmek istendiğine, darbeye karşı oluşacak girişimlerin engellenmek istendiğine..." vb. farklı cevaplar verilebilir.

3. Öğrencinin bilgi birikimine bağlı olarak;
Benzer Yönler:
Devletin siyasi, askerî ve ekonomik olarak ilerlemesini engellemek. Halkın karşısına çıkarılan erlerin kandırılmasıdır.
Farklı Yönler:
1876 Darbesi'nde siyasi iktidar yani padişah değişikliği gerçekleşmişken 15 Temmuz 2016'daki darbe teşebbüsü siyasi iktidarı değiştirememiştir.
1876 Darbesi, geniş halk tepkisine yol açmazken 15 Temmuz 2016'daki darbe teşebbüsüne Türk milleti sokaklara ve meydanlara koşup büyük tepki göstererek millî iradeye sahip çıkmıştır..." vb. farklı cevaplar verilebilir.

4. Öğrencinin bilgi birikimine bağlı olarak "Darbeler demokratik gelişmeleri engeller. Devletin siyasal alanda ilerleyişini durdurur. Toplum yapısında bölünme ve parçalanmalara neden olur. Devletin uluslararası imajını zedeler. Devlet yapısı ve düzeninde kargaşa oluşturur..." vb. farklı cevaplar verilebilir.

BULMACA

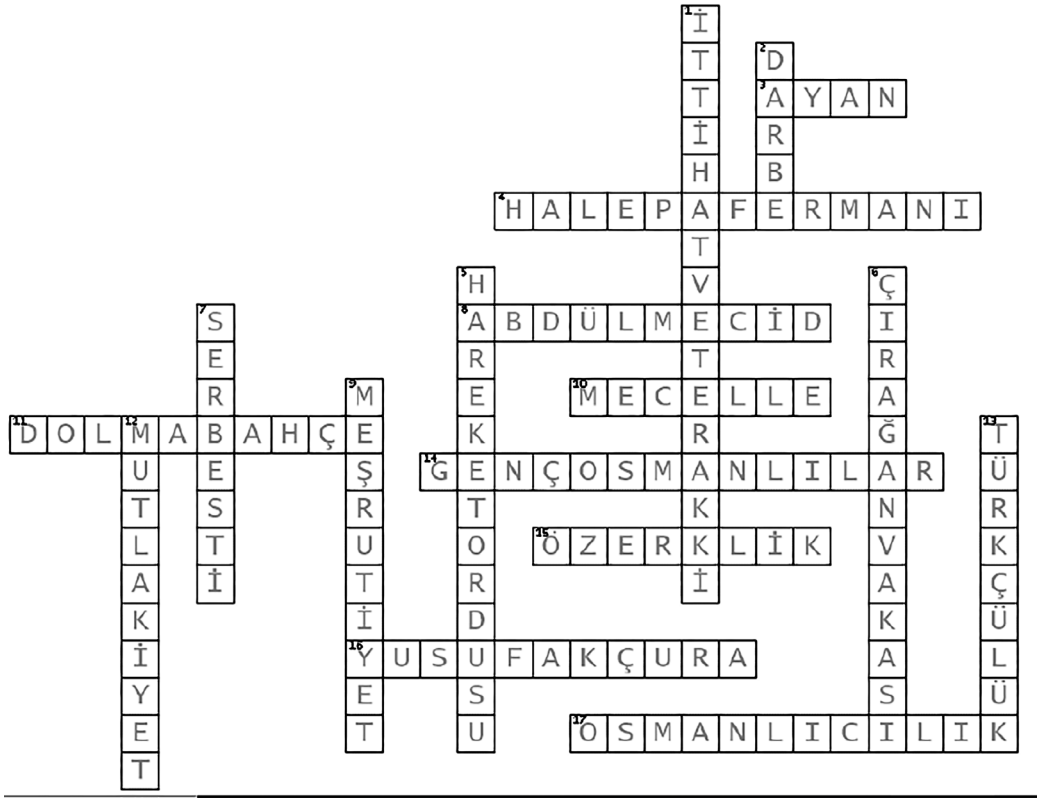

ANAHTAR KELİME: Bâb-ı Âli Baskını

KELİME AVI

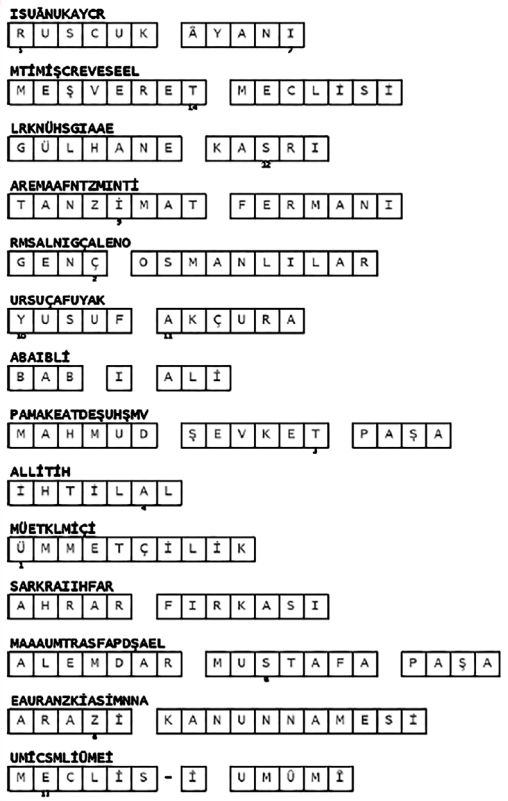

ANAHTAR KELİME: ÜÇ TARZ-I SİYASET

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

CEVAP: 1. ÇIKIŞ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr